

Södertörns nyckeltal 2010 – Gymnasieskolan

2011-09-14

Redaktörer för rapporten
Alf Solander, gymnasiechef, Botkyrka
Anders Byfeldt, utvecklingsledare, Botkyrka
Lena Lihammar-Bergill, kvalitetscontroller, Södertörn

SAMMANFATTNING

Årets nyckeltalsrapport för de kommunala gymnasieskolorna på Södertörn innehåller statistik på kommunnivå samt en fördjupning avseende tre utbildningar: Naturvetenskapliga programmet, Byggprogrammet samt Hotell och Restaurangprogrammet.

På kommunnivå kan vi se att elevkullarna börjar bli allt mindre och under de kommande tre åren sker en minskning med cirka 15 %. Minskningen av antalet elever kommer att fortsätta mot ännu lägre nivåer 2014-2016 det är inte förrän åren 2019-2020 som vi är tillbaka på dagens volymer. Vi kan också se att eleverna i större utsträckning söker till sig grannkommunernas kommunala skolor. En avmattning av elevernas sökande till friskolorna sker.

Liksom förra årets elevenkätundersökning känner sig eleverna trygga på våra gymnasieskolor och är nöjda med sina gymnasieprogram. Men situationen är fortfarande problematisk i klassrummet, 40-60% av eleverna upplever inte arbetsro. En prioriterad fråga för Södertörnskommunerna är att ta fram strategier för en bättre studiemiljö.

Vi måste arbeta för att nå ökad måluppfyllelse för våra elever, då vi ligger under Rikets nivåer på betygsgenomsnitt och behöriga till högskolan. Södertörnskommunerna har en hög andel av lärare med pedagogisk högskoleexamen, högre än riket.

Naturvetareleverna är generellt sätt nöjda med sin skolgång och når relativt goda resultat, dock något under rikets nivå för naturvetare. Eleverna på byggprogrammet är inte nöjda med sin skolgång enligt elevenkäten. Deras betyg och behörighet till högskolan har försämrats kraftigt 2010. Salem visar dock på bra resultat och vi rekommenderar andra kommuner att titta på Salems byggutbildning för att se på vilket sätt den eventuellt kan göra skillnad. Antalet elever på Hotell- och restaurangprogrammet har minskat kraftigt de sista åren. De är så få att det är svårt att dra slutsatser av betygsresultat och elevenkäter. Generellt kan sägas att de är relativt nöjda med sin skolgång, även om det finns stor variation mellan kommunerna. Den kraftiga överetableringen av gymnasieplatser gör att vi tillsammans borde se över utbudet och anpassa detta till efterfrågan.

Den viktigaste faktorn för att våra elever ska lyckas är att vi har bra lärare på våra skolor. Enligt Skolverkets statistik har vi på Södertörn en hög grad av lärare med pedagogisk högskolebehörighet. Detta blir än mer betydelsefullt i och med legitimationslagstiftningen. Det bådär gott inför framtiden!

Innehållsförteckning

	SAMMANFATTNING	2
1	Inledning.....	2
	Bakgrund.....	2
	Metod	2
2	Nyckeltal.....	2
	Antal elever	2
	Elevströmmar	5
	Elevenkäten	8
	Behörighet till högskolan och andel elever med slutbetyg.....	9
	Ekonomi och Nyckeltal.....	13
3	Fördjupning programmen Natur, Bygg samt Hotell & Restaurang.....	15
	Naturvetenskapsprogrammet.....	15
	Slutreflektion	19
	Byggprogrammet	19
	Slutreflektion	23
	Hotell och Restaurangprogrammet	23
	Slutreflektion	26
	Referenser:.....	27

1 Inledning

Bakgrund

Syftet med årets södertörnsrapport att liksom föregående år att se generella mönster och identifiera utvecklingsbehov. Tanken är att vi skall se vilka faror som hotar gymnasieverksamheten i vår region och uppmuntra till samverkan för att lösa problem, oavsett om dessa är av strukturella (överutbudet av utbildningsplatser eller nedgången för yrkesprogram) eller pedagogiska (t ex brister avseende arbetsmiljön eller medinflytande i undervisningen).

Målet är att stödja kommunerna när det gäller utveckling, konkurrenskraft och stärka det regionala samarbetet inom gymnasieskolan. Och att bidra till att våra ungdomar i gymnasieåldern får möjlighet att välja en kvalitetsutbildning oavsett huvudman.

Metod

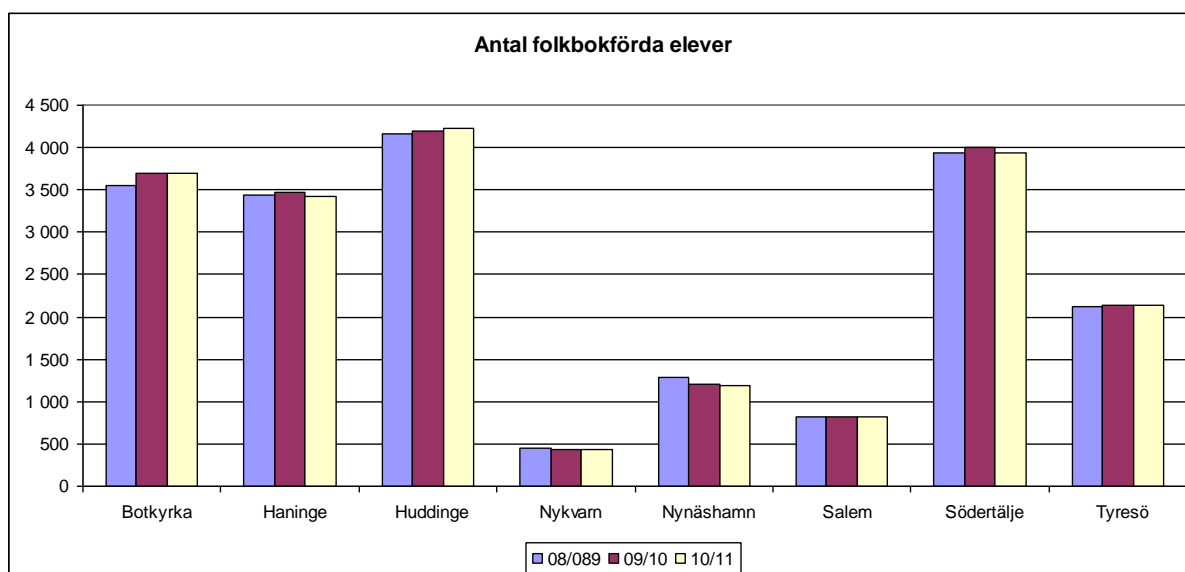
Statistiken är hämtad till uteslutande del från officiella hemsidor som Skolverket och SCB. Viss statistik är insamlad från Södertörnskommunerna. Statistiken är sammansatt av kvalitetscontrollern på Södertörn i samråd med representanter från kommunerna som också har träffats vid två tillfällen. Respektive kommun har bidragit med analys.

När vi skrivit rapporten har vi hämtat så färsk statistik som möjligt för att få den så aktuell som möjligt.

2 Nyckeltal

Antal elever

Antal folkbokförda ungdomar i gymnasieåldern

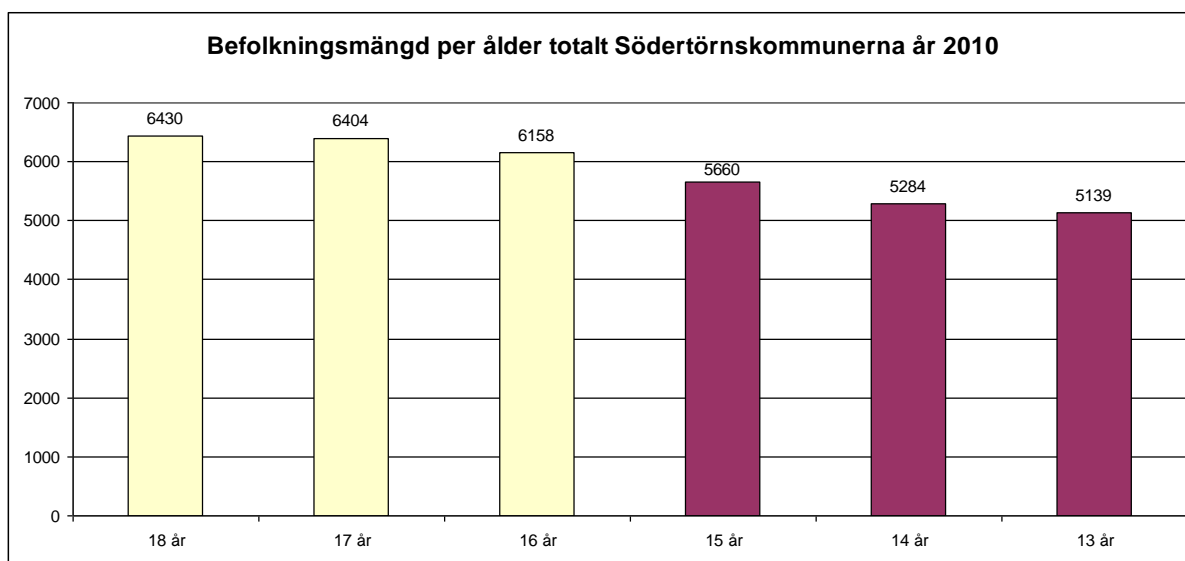

Källa: Skolverket.se

Diagrammet visar att antalet folkbokförda ungdomar inte skiljer sig nämnvärt från läsåret 2008/09 till 2010/11. Totalt sett var det 19787 ungdomar som var folkbokförda

i dessa kommuner läsåret 2008/09 medan 2010/11 är det 19881 elever. **Dramatiskt blir elevbortfallet när vi tittar framåt.**

Antal ungdomar totalt alla kommuner på Södertörn 13-19 år

Källa: SCB

Det finns 18992 ungdomar i åldern 16-18 som är i gymnasieåldern idag. Om tre år är motsvarande siffra 16083, vilket innebär att elevunderlaget på Södertörn minskar med 2909 elever, cirka 15 %.

Åren 2014-2016 sjunker det totala elevunderlaget ytterligare i gymnasieåldern och först framåt 2019-2020 är vi tillbaka på dagens volymer.

Hittills ser vi ingen avmattning när det gäller friskoleetableringar. Stockholm Stad har aviserat att de trots det minskade elevunderlaget i länet, har för avsikt att utöka antalet gymnasieplatser med cirka 2100 platser på främst studieförberedande program inom tre år.

KSL har nyligen (2011-06-20) publicerat en rapport som utförligt beskriver gymnasieskolans utsatta läge. Redan inför nuvarande läsår har ett par Södertörns kommuner tappat en mycket stor andel av sina gymnasieelever. Och alla känner vi på olika vis av den förändrade rekryteringssituationen. Vad kan vi tillsammans göra för att samverka kring program och utbildningar? Hur kan vi tänka och samordna våra utbildningar internt och hur ska vi effektivisera våra utbildningar utan att förlora kvalitet? Här måste varje kommun tänka till för att finna hållbara lösningar. Idag finns en tendens att skolor och huvudmän gör kortsiktiga lösningar med förhoppningen om att utvecklingen ska vända. Men den kommer inte att vända, skolor och kommuner som idag gör för dyra lösningar och t.ex startar gymnasieprogram med för svagt elevunderlag (för svag ekonomi), hamnar i stora svårigheter de kommande åren när elevunderlagen sjunker ytterligare. Det finns en överhängande risk att kommunerna får ett överskott av både lokaler och personal, inte minst inom de kostsamma yrkesprogrammen.

Antal elever i huvudmannens skolor

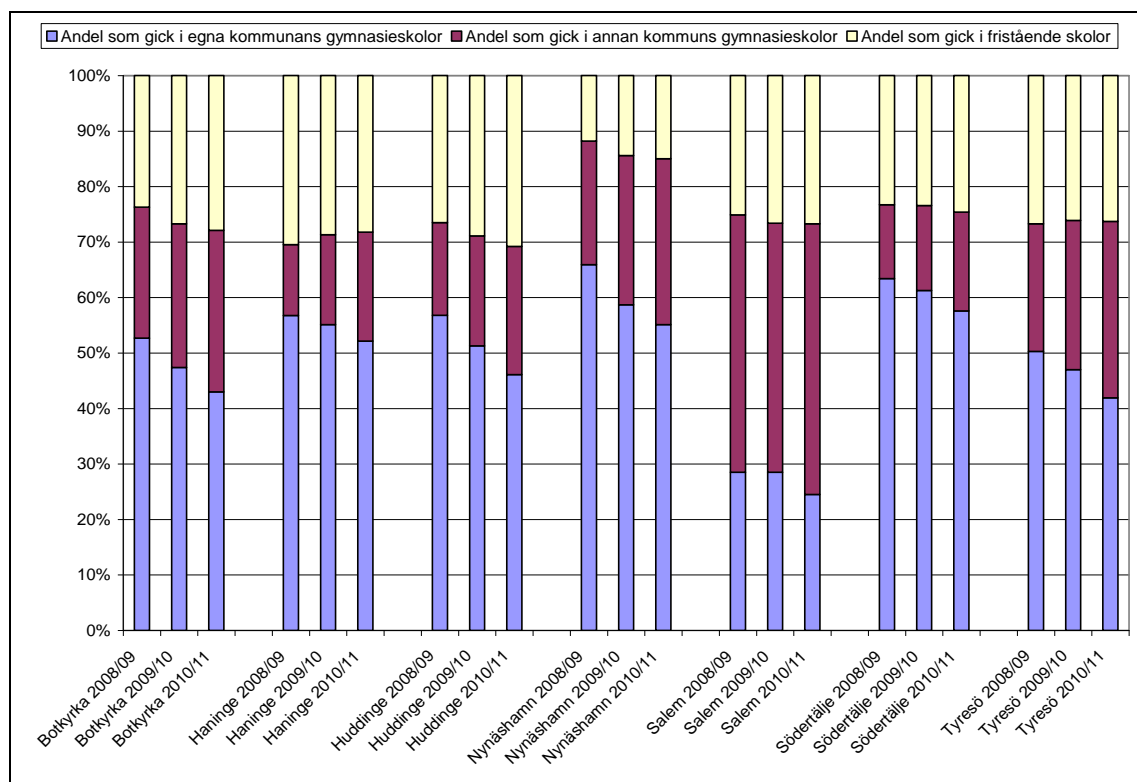
Antal elever som gick på nationellt, specialutformat, individuellt program eller International Baccalaureate i huvudmannens skolor, oberoende av vilken kommun eleverna var folkbokförda

Kommun	2008/09	2009/10	2010/11
Botkyrka	2 467	2422	2357
Haninge	2 386	2449	2425
Huddinge	3 280	3 265	3247
Nynäshamn	901	762	727
Salem	555	623	575
Södertälje	3 143	3 064	2858
Tyresö	1 362	1 329	1216
Summa	14094	13914	13405

Källa: Skolverket.se

Tabellen visar ett minskat elevantal från 2008 – 2010 med cirka 600 elever i Södertörnskommunerna. Det är endast Haninge och Salem har inte haft någon minskning av elevantalet, utan en knapp ökning. Nynäshamn står för det största tappet av elever med 19 %, Tyresö med 11 % och Södertälje med 9 %.

Notera att dessa förändringar har skett i en situation då det totala antalet gymnasieelever i stort sett varit oförändrat, alltså innan det kraftiga bortfallet av ungdomar i gymnasieåldern som sker från år 2012 och framåt. Flera kommuner har redan 2011 drabbats hårt av det allmänt minskade intresset för yrkesprogram i samband med GY11. Andel elever i olika skolformer

Källa: Skolverket

Samtliga kommuner fortsätter att tappat andelen "egna" elever i sina skolor. Eleverna väljer i större utsträckning att gå till andra kommuners skolor och friskolor. Södertälje är den kommun på Södertörn som har högst andel av eleverna i egna kommunala skolor.

Botkyrka, Huddinge och Nynäshamn har tappat cirka 10 % av sina egna elever under läsåren 2008/09 – 2010/11. Tyresö har tappat cirka 8 % och Södertälje 6 %. Haninge och Salem har tappat minst antal egna elever, cirka 5 %.

Förra årets trend med en avmattning av antalet sökande till friskolor har fortsatt. Däremot har intresset för att söka kommunal skola i annan kommun ökat och det är mycket vanligt att elev väljer skola i grannkommunen som ju ofta blir en Södertörnskommun. Utbytet av elever över våra kommungränser gör att det finns anledning att ytterligare kvalitetssäkra våra utbildningar och även se över ett fördjupat samarbete kring utveckling, uppföljning och programutbud. Från och med januari 2011 har vi som ett första steg en gemensam kvalitetscontroller.

Andelen elever som söker sig till Stockholm Stad har ökat 2011. Sannolikt beroende på att Stockholm öppnar sina NV och SP-program för alla elever inom det gymnasieregionala samarbetet.

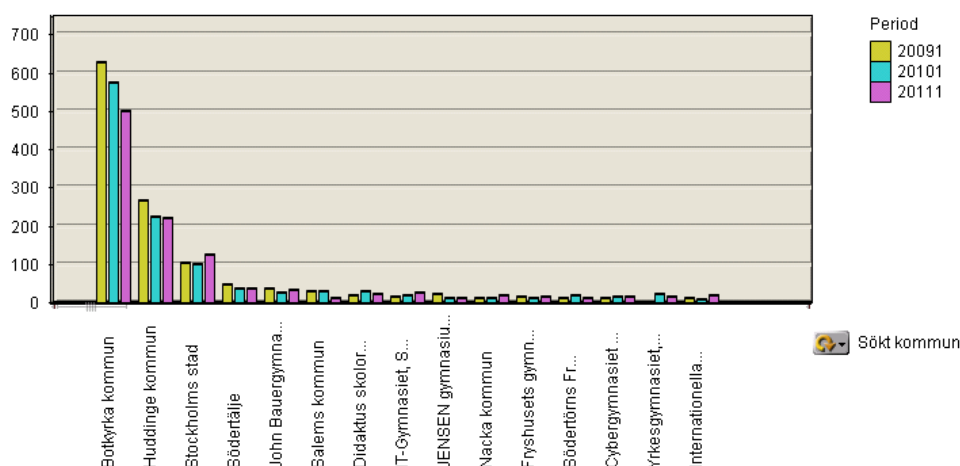
Våra kommuner tar även emot en del Stockholms elever vilket dämpar det totala utflödet.

Elevströmmar

Nedanstående diagram beskriver vilka kommuner respektive friskola de folkbokförda ungdomarna väljer att gå på gymnasiet, åren 2009-2011. Diagrammen visar antalet antagna elever vid slutintagningen till gymnasiet. Antalet ej antagna finns alltså inte med.

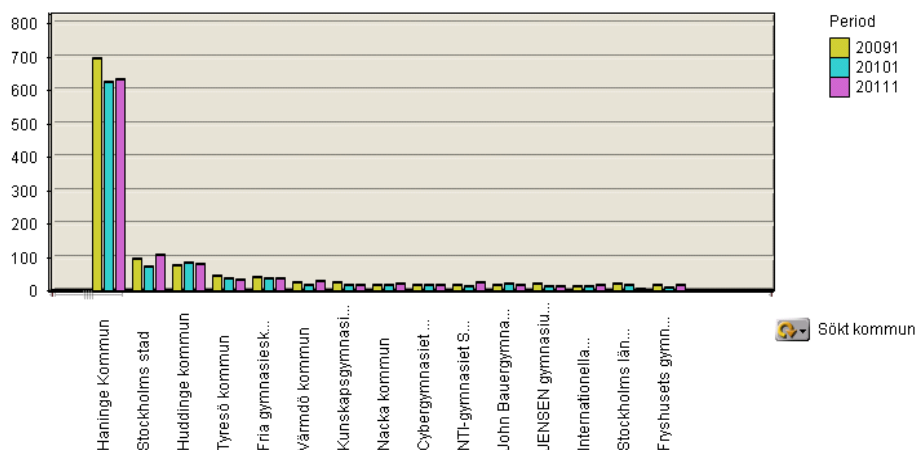
Källa: <http://ksl.ist-analys.com>

Botkyrkas folkbokförda elever som sökt till gymnasiet åren 2009-2011

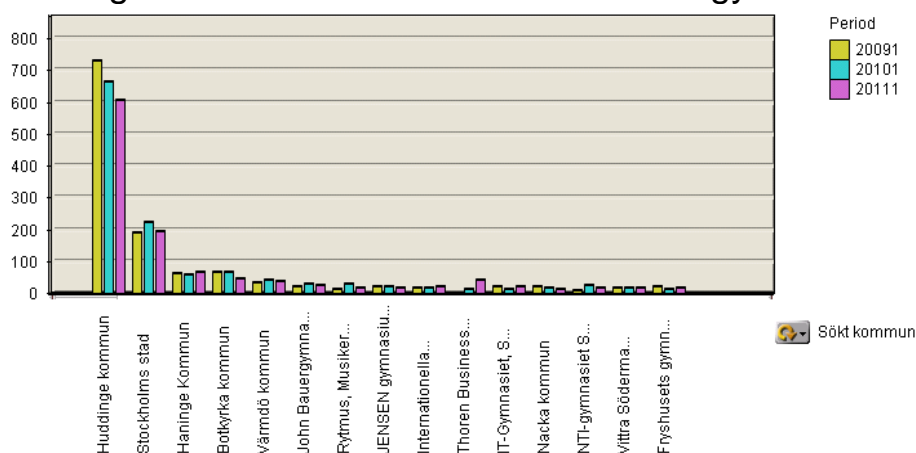
Botkyrkas elever söker sig framförallt till Huddinge och Stockholm Stad. Innevarande läsår 2011/12 är det framförallt ökning till Stockholm Stad.

Haninges folkbokförda elever som sökt till gymnasiet åren 2009-2011

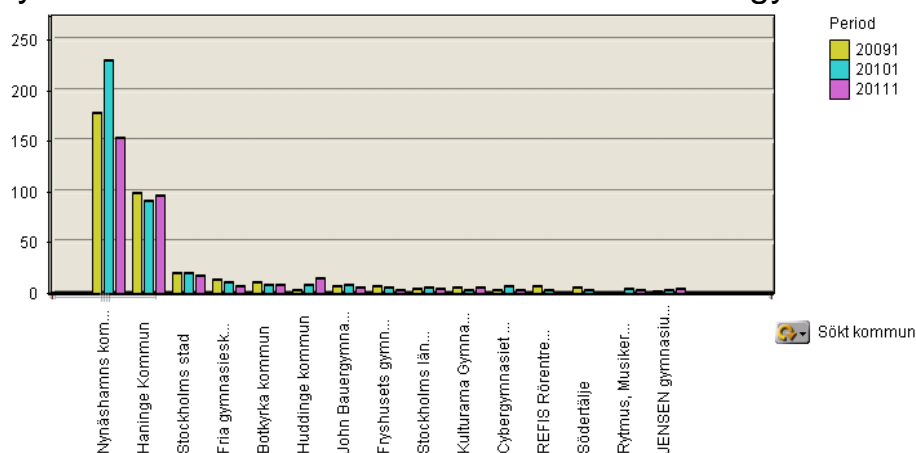
Haninges elever väljer att söka sig till Stockholm Stad och Huddinge i störst utsträckning. Framförallt en ökning till Stockholm Stad läsåret 2011/12.

Huddinges folkbokförda elever som sökt till gymnasiet åren 2009-2011

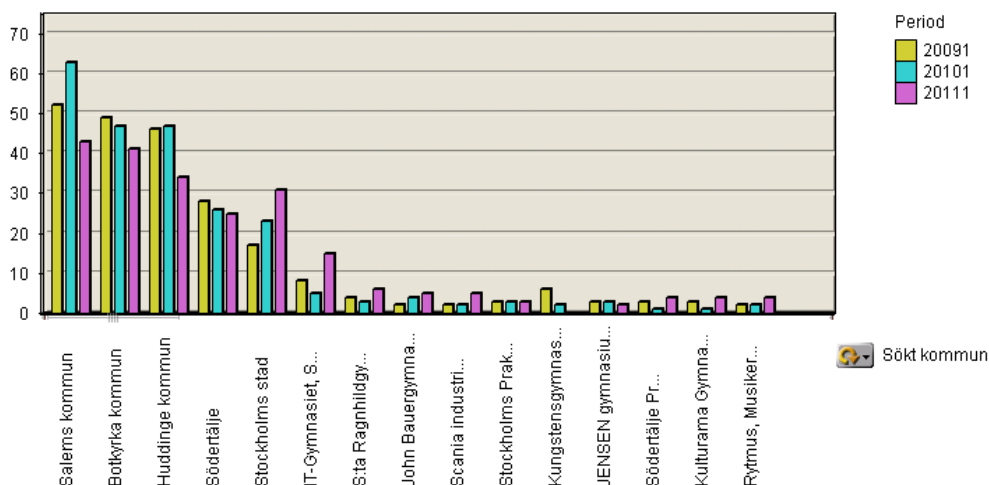
Huddinges folkbokförda elever söker sig i stor utsträckning till Stockholm Stad. En liten ökning har skett till Haninge kommun medan en liten minskning till Botkyrka kommun.

Nynäshamns folkbokförda elever som sökt till gymnasiet åren 2009-2011

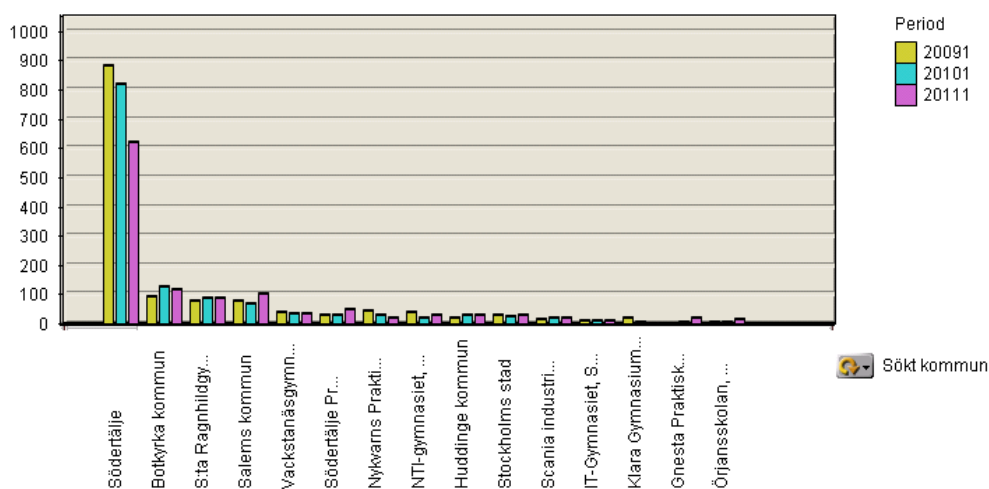
Nynäshamns elever söker sig till Haninge, Stockholms Stad och Huddinge i störst utsträckning när de väljer att lämna Nynäshamn.

Salems folkbokförda elever som sökt till gymnasiet åren 2009-2011

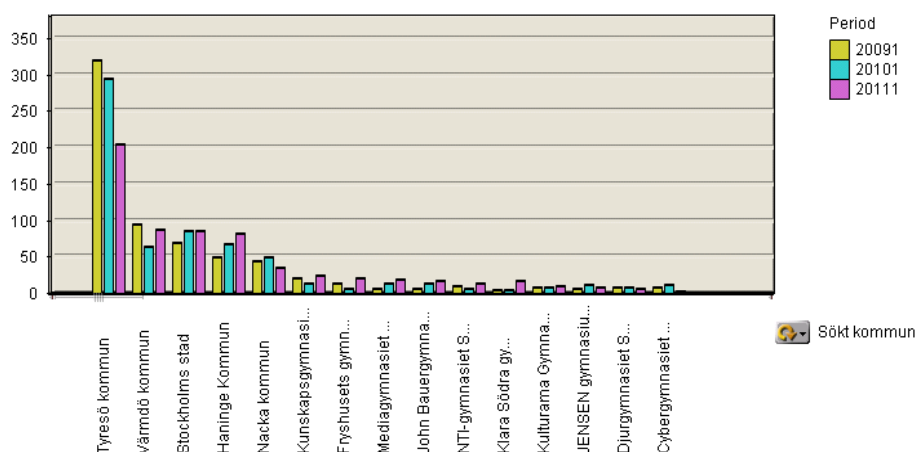
Salems folkbokförda elever söker sig i stor utsträckning till Botkyrka, Huddinge, Stockholm Stad och Södertälje, Den största ökningen läsåret 2011/12 har varit till Stockholm Stad och friskolorna där IT-gymnasiet ökar mest.

Södertäljes folkbokförda elever som sökt till gymnasiet åren 2009-2011

Södertäljes elever söker sig i störst utsträckning till Botkyrka och Salems kommun samt friskolan S:t Ragnhildsgymnasiet. Övergången till Salems gymnasium har stått för den största ökningen läsåret 2011/12.

Tyresös folkbokförda elever som sökt till gymnasiet åren 2009-2011

Tyresös elever väljer att söka sig till Värmdö, Stockholm Stad och Haninge i störst utsträckning. Den största ökningen är till Värmdö och Haninge, medan Stockholm Stad ligger kvar på samma nivå.

Elevenkäten

Utvalda frågor från elevenkäten kommunens skolor läsåret 2010/11.

Siffrorna är inte helt jämförbara då svarsalternativen hos kommunerna inte är identiska samt att antalet svarsalternativ också skiljer sig. De flesta kommuner har fem svarsalternativ, varav ett är *Vet ej*, medan några kommuner har fyra svarsalternativ där *Vet ej* alternativet saknas. I tabellen nedan visas andelen (%) av eleverna som valt svarsalternativen svarat *instämmer i huvudsak* och *instämmer helt* övriga svarsalternativ var *instämmer inte alls* och *instämmer delvis*.

Elevenkät per kommun läsåret 2010/11(%)	Botkyrka	Haninge	Huddinge	Nynäshamn	Salem	Södertälje	Tyresö
Det råder en positiv stämning och god sammanhållning i min skola	81	64	88	76	86	79	75
Det är arbetsro på lektionerna	66	50	68	61	77	62	54
Jag har fått möjlighet att påverka hur vi arbetar på lektionerna	61	50	62	67	66	65	45
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever	82	74	82	85	80	80	77
Jag får extra hjälp om jag behöver	78	70	80	81	79	77	72
Jag känner mig trygg på min skola	93	87	97	92	97	91	87

Vi kan konstatera att det inte är några större skillnader mellan årets och förra årets resultat på elevenkäten. Styrkorna finns kvar och svagheterna är fortfarande tydliga.

Mellan 87 och 97 % av eleverna känner sig trygga på sin skola. Salem och Huddinge toppar statistiken, liksom de gjorde föregående år.

Eleverna är liksom tidigare år positiva när de uttrycker sig om det generella och övergripande som gäller gymnasieskolan. Man känner sig trygg, eleverna är generellt nöjda med sina gymnasieprogram, upplevelsen av stöd är positiv och slutligen råder en relativ sammanhållning ute på skolorna.

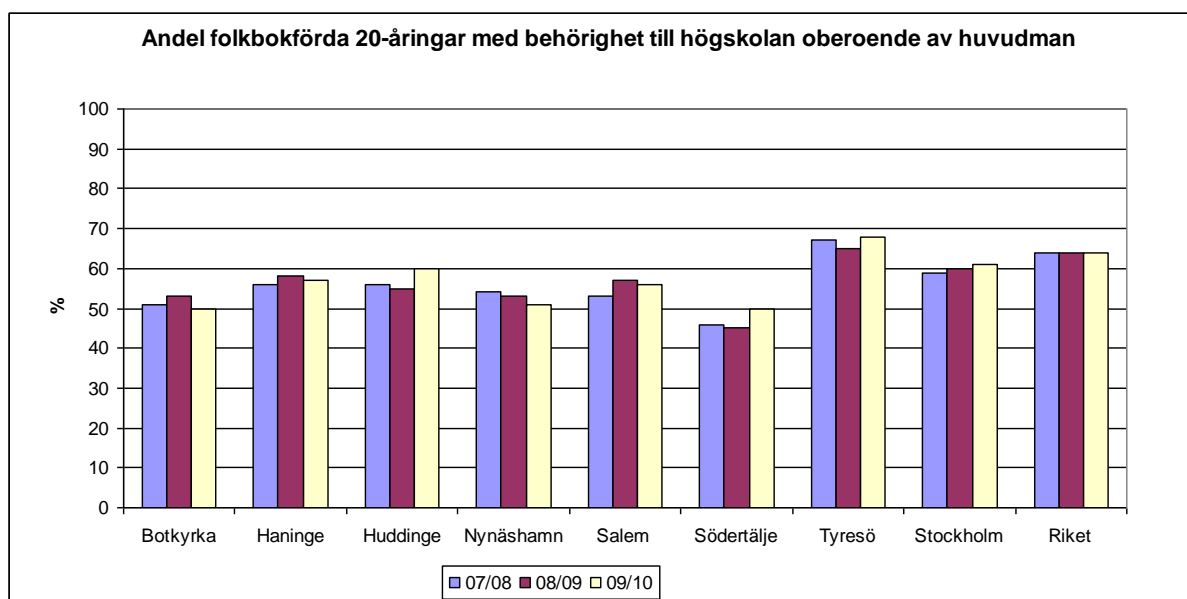
Tyvärr blir situationen mer problematisk i klassrummen. Fortfarande finns en stor andel elever 40-60 % som inte upplever arbetsro. Det är naturligtvis ett stort arbetsmiljöproblem både för elever och lärare om lärsituationen inte fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Det är tydligt att elever generellt upplever lågt inflytande över sitt dagliga arbete under lektionstid. Drygt 40 % av eleverna anser sig ha mycket lågt inflytande när det gäller arbetsformer etc.

Med tanke på gymnasieskolans utsatthet när det gäller elevförsörjning borde det vara en prioriterad fråga för Södertörnskommunerna att ta fram strategier för en bättre studiemiljö.

Behörighet till högskolan och andel elever med slutbetyg

Folkbokförda 20-åringar med slutbetyg som blir behöriga till högskolan

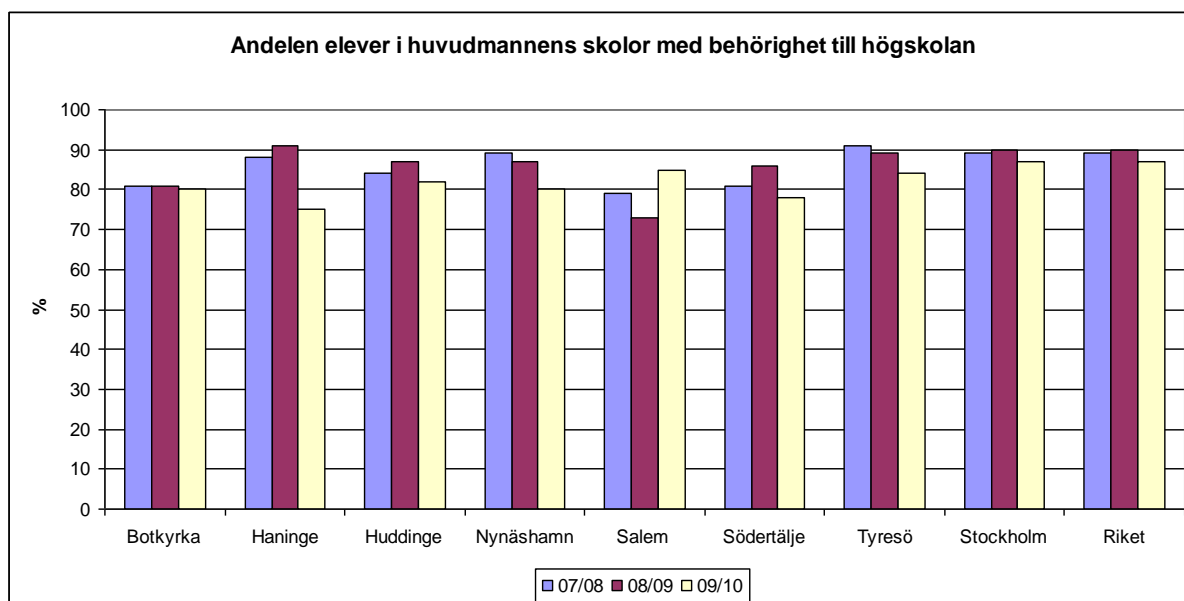
Källa: Skolverket.se

I fyra av kommunerna har behörigheten till gymnasiet sjunkit något och i tre kommuner har den höjts något. Det är endast Tyresö som ligger över Rikets nivå. Det är i princip samma resultat som föregående år med små justeringar. Skolverket beskriver socioekonomiska konsekvenser som förklaring för skolresultatet. Kommuner med stor andel elever med invandrade föräldrar med låg utbildningsbakgrund har sämre resultat än kommuner med lägre andel nyanlända och större andel kommuninvånare med relativt sett högre inkomst. Detta förklarar en del av olikheterna, samtidigt har kommunerna som huvudmän en skyldighet att lyckas med alla elever oavsett vilken ekonomi och utbildningsbakgrund de enskilda

eleverna har. Ur den aspekten kan vi konstatera att flertalet elever inom Södertörnssamarbetet har en rättighet att lyckas bättre. Det kanske kräver mer resurser att driva skola i socioekonomiskt svagare kommuner? Men lärartätheten är inte bättre i dessa kommuner visar vår statistik.

Oavsett om resultaten beror på pedagogiska brister eller brister i resursfördelningssystemet så drabbar det elevernas rätt till en utbildning utifrån individens behov.

Elever med slutbetyg och behörighet till högskola i huvudmannens skolor

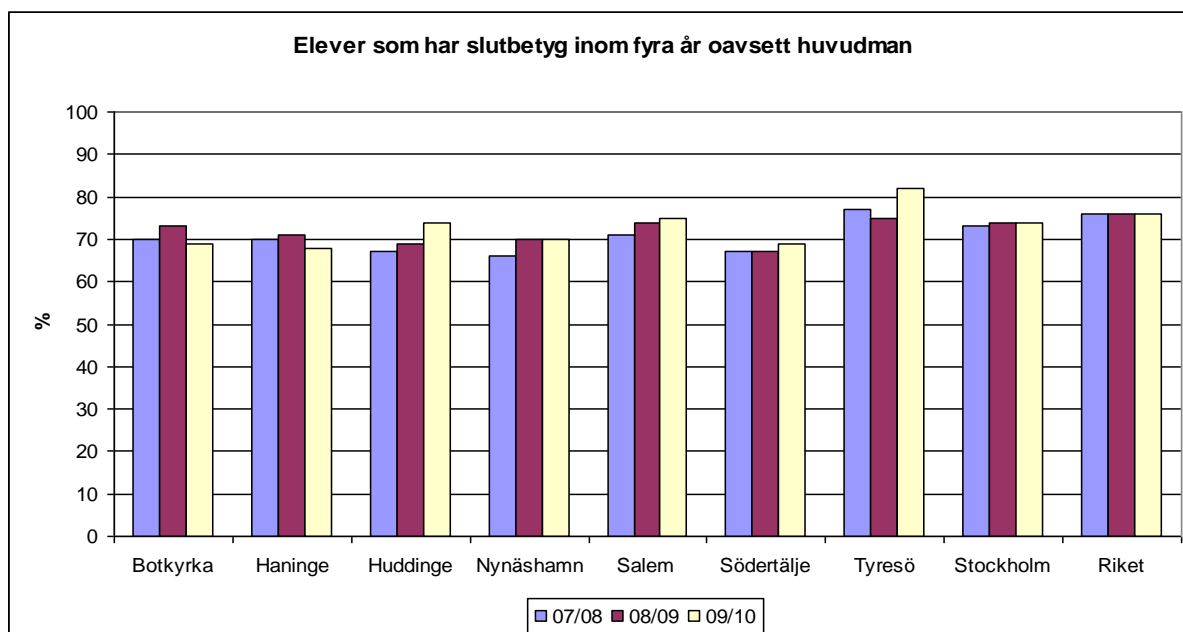

Källa: Skolverket.se

Det senaste året har behörighetsreglerna till högskolan förändrats. Eleverna måste från och med ht 2010 förutom ha godkända betyg i 2250 poäng av kurserna även ha godkänt betyg i matematik A, engelska A och svenska A+B, vilket är en skärpning mot tidigare. Detta kan förklara varför flertalet Södertörnskommuner tappat i andel mot tidigare.

Salem har höjt sin andel av elever som blir behöriga till högskolan och vilket kan förklaras med att eleverna inte läser reducerade program i den utsträckning de gjort tidigare. De övriga kommunerna har sänkt sin andel av behöriga elever, vilket även Stockholm och Riket.

Andel folkbokförda 20-åringar som fullföljde utbildningen inom 4 år oavsett huvudman för skola eller elevens studieort

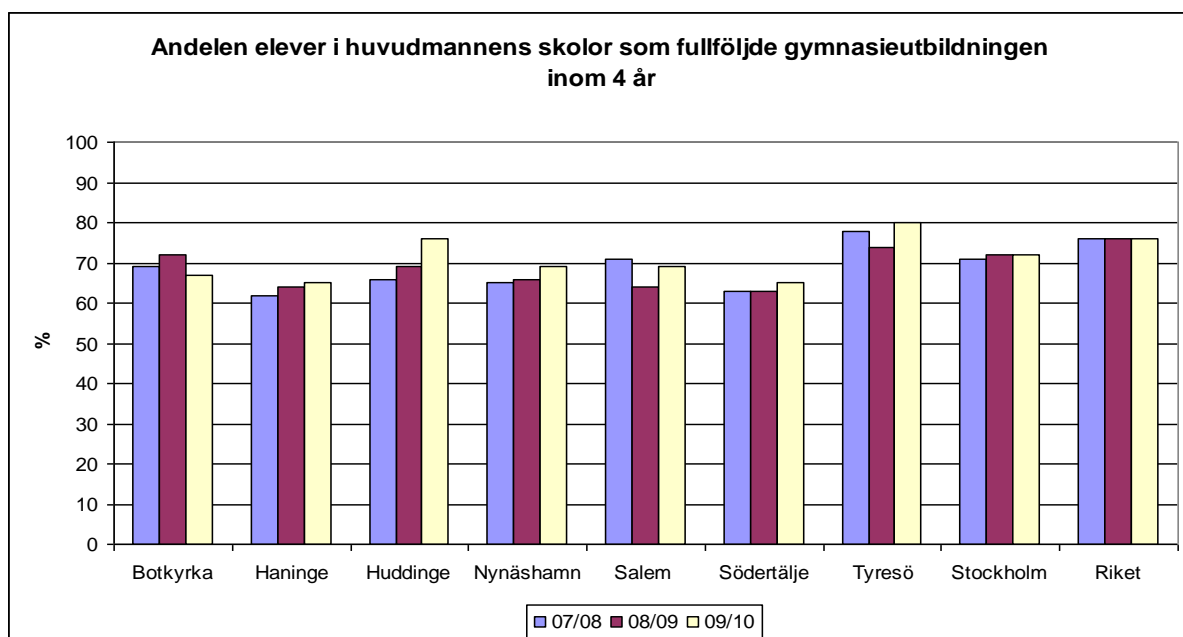

Källa: Skolverket.se

Fyra av kommunerna har ökat sin andel elever som får slutbetyg inom fyra år oavsett huvudman. Den kommun som gjort den största ökningen är Tyresö där 82 % av eleverna uppnår slutbetyg inom fyra år. Därmed ligger Tyresö över både Riket och Stockholm.

Södertälje har en stor andel med IV-bakgrund av vilka en andel behöver mer än fyra år till sitt slutbetyg.

Elever som har slutbetyg inom fyra år i huvudmannens skolor

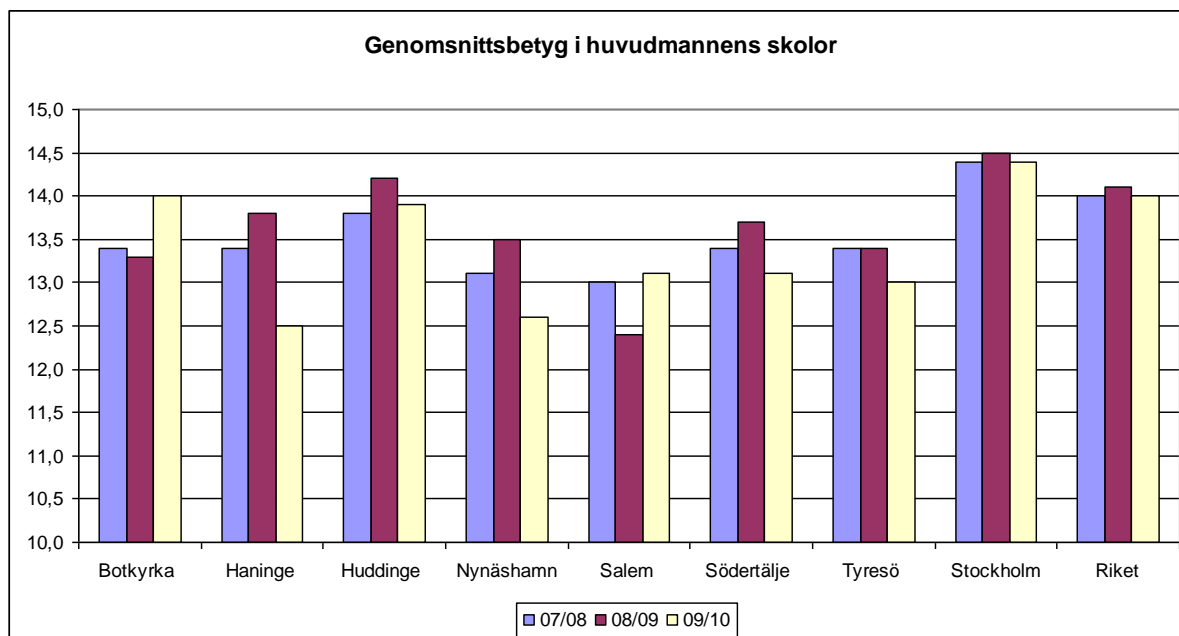

Källa: Skolverket

Tyresö kommun ligger här i topp vad gäller elever som fullföljer gymnasieutbildningen i huvudmannens skola inom fyra år.

Det är inte så stora skillnader mellan andelen som nått slutbetyg i huvudmannens skolor eller oavsett huvudman. I Salem och Södertälje är det cirka fem procent färre som nått slutbetyg i huvudmannens skola.

Betygsgenomsnittlig betygspoäng för elever i huvudmannens skolor

Källa: Skolverket

Det är endast två kommuner som höjt sina betygssnitt och det är Botkyrka och Salem.

Salem hade en dipp med betygen för NV och TK 2008/09 varför resultatet sjönk för hela skolan. Uppgången för 2009/10 förklaras av att antalet stödtimmar för eleverna ökade, arbete med fokusgrupper och utveckling av schemat för lärarna.

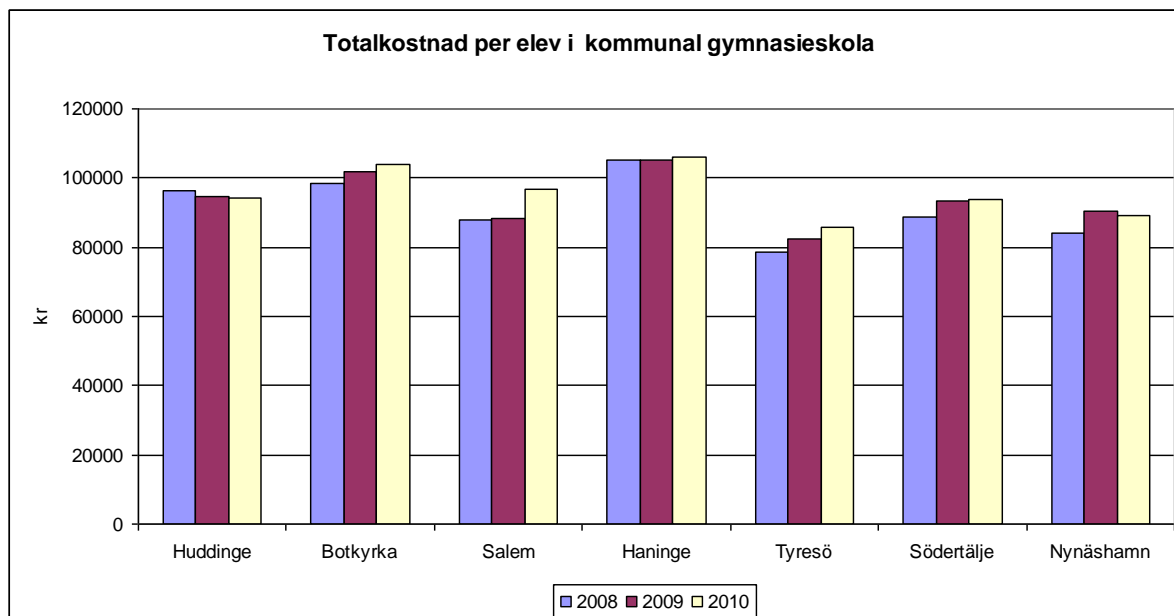
För tre år sedan startade Botkyrka kommun upp SP med nya inriktningar som drog till sig studiemotiverade flickor. Vidare driver kommunen ämnesnätverk mellan gymnasieskolorna för att bättre synkronisera bedömningsfrågor och ämnesutveckling.

Haninge och Nynäshamn har sänkt sina betygssnitt rejält. Botkyrka kommun ligger högst i betyg tätt följt av Huddinge. Samtliga kommuner ligger under snittet Stockholms Län.

En förklaring till Haninge och Södertälje kommuns sänkning av betygssnittet är att de har 3-åriga IV-programmen för första gången har fått slutbetyg. Dvs programmen startade 2007/08 för första gången och eleverna slutade gymnasiet 2009/10. Betygssnittet i Haninge kommun för de nationella programmen är 13,2 och för Södertälje 13,4..

Skolverket har ändrat framräkningen av betygssnittet från år 2010. Tidigare ingick kurserna för utökade program i betygssnittet. Från 2010 är det endast kurser som ingår i det fullständiga programmet som räknas med i betygssnittet. Om eleven läst fler kurser inom ramen för utökat program påverkas inte den genomsnittliga betygspoängen, (siris.skolverket.se).

Ekonomi och Nyckeltal

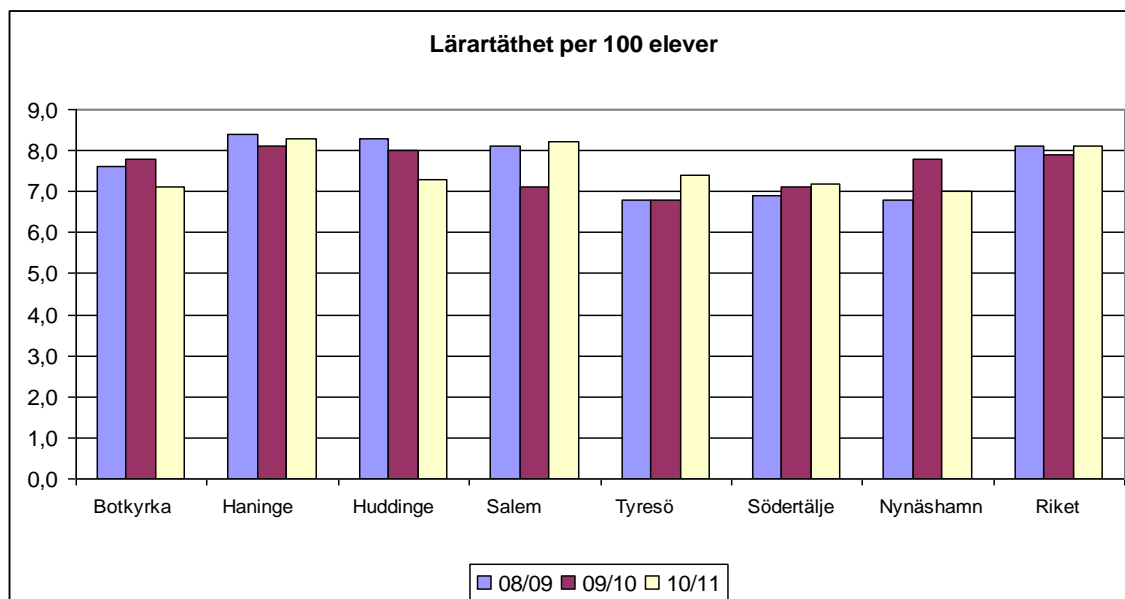

Källa: SCB

Haninge lägger ner mest pengar per elev, cirka 106 tkr. Botkyrka kommer strax efter med cirka 104 tkr. Tyresö lägger ner minst pengar med cirka 86 tkr/elev. Det skiljer 19 % mellan den kommun som lägger ner mest respektive minst pengar per elev på gymnasieskolan.

Var skillnaden består går inte att utläsa ur SCB:s statistik. Faktorer som påverkar elevkostnaden är bl.a. antal yrkesprogram/yrkeselever, lokal- och IT-kostnader förutom själva "undervisningskostnaden". De har tagit över att redovisa statistik från Skolverket, från år 2010. I föregående års Nyckeltalsrapport var det Botkyrka som lade ner mest pengar/elev, drygt 117 tkr/elev. På sikt kan den gemensamma länsprislistan för gymnasieskolan möjligen påverka en kostnadsutjämnning mellan kommunerna.

Lärartäthet

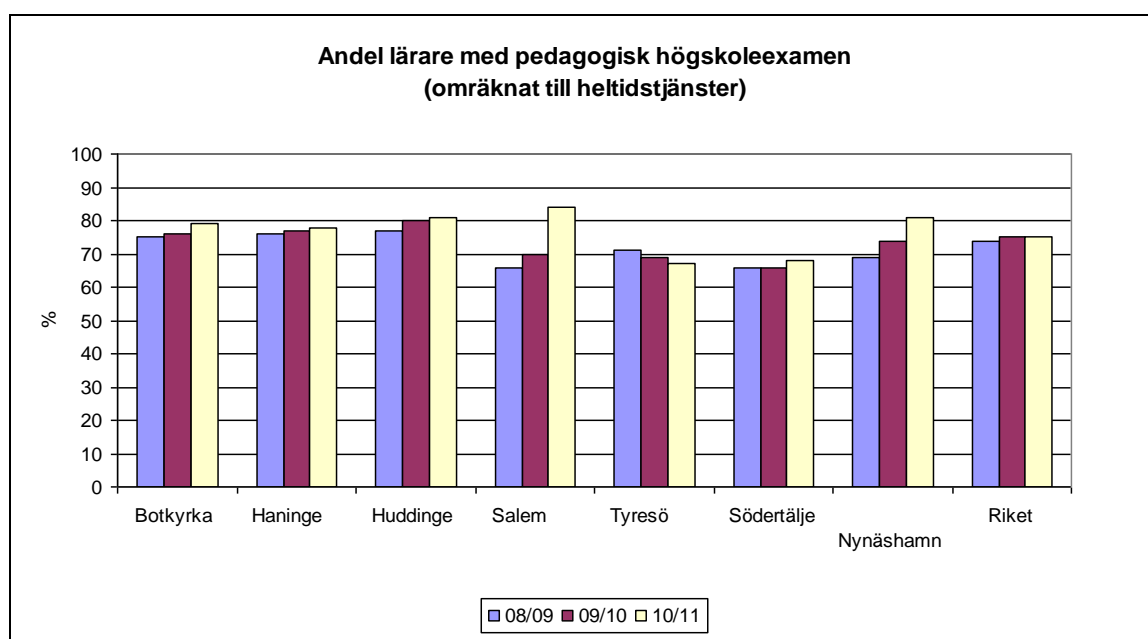
Källa; Skolverket

Haninge och Salem är kommunerna som har högst lärartäthet och de ligger i nivå med Riket.

Botkyrka och Nynäshamn har haft pensionsavgångar som ej tillsats. Utbudet på individuella valet har minskat i Botkyrka, grupperna har därmed blivit större.

Vad man måste studera på kommunnivå är i vilken mån den minskade lärartätheten speglar en reell organisationsminskning på elevnivå. På samma vis kan en ökning av lärartätheten visa en oförmåga att ställa om till minskade elevkullar.

Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen

Källa: Skolverket

Tyresö är den kommun som har minskat sin andel av lärare med pedagogiskt högskoleexamen från 71 % till 67 % under de tre sista åren. Det är också den kommun som ligger lägst, Södertälje ligger ungefär på samma nivå med 68 % läsåret 10/11. Södertälje har en stor volym av yrkesutbildningar och har haft svårt att rekrytera lärare till dessa program med pedagogisk högskoleexamen. Botkyrka, Haninge, Huddinge har höjt sin andel av högskoleutbildade lärare med någon procent. De kommuner som ökat sin andel mest är Salem 66- 84% och Nynäshamn 69-81%.

I Nynäshamn har skolledningen uppmanat de lärare som ej tagit ut examensbevis att göra det. Tyresö har anställt några lärare inom yrkesprogrammen som inte har examen.

I Salem har flera yrkeslärare läst upp till pedagogisk högskolebehörighet varför behörigheten stigit det sista året.

3 Fördjupning programmen Natur, Bygg samt Hotell & Restaurang

Naturvetenskapsprogrammet

Elevenkät

Utvalda frågor från elevenkäten kommunens skolor läsåret 2010/11.

Siffrorna är inte helt jämförbara då svarsalternativen hos kommunerna inte är identiska samt att antalet svarsalternativ också skiljer sig. De flesta kommuner har fem alternativ varav Vet ej ingår, några kommuner har fyra svarsalternativ. Siffran som visas i tabellen är en sammanslagning av de två positiva svarsalternativen.

Elevernas omdömen – årskurs två

	Botkyrka	Haninge	Huddinge	Nynäshamn	Salem	Södertälje	Tyresö
Naturvetenskapliga programmet (%)							
Det råder en positiv stämning och god sammanhållning i min skola	90	71	94	94	84	84	54
Det är arbetsro på lektionerna	64	61	74	94	95	60	20
Jag har fått möjlighet att påverka hur vi arbetar på lektionerna	51	24	73	89	47	63	40
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever	79	80	85	89	89	85	80
Jag får extra hjälp om jag behöver	77	56	86	89	89	76	80
Jag känner mig trygg på min skola	92	85	98	94	95	97	93

Eleverna känner sig i stor utsträckning trygga på skolan. 84 % av eleverna kan rekommendera sitt gymnasieprogram till andra elever, vilket ligger 5 % över snittet på

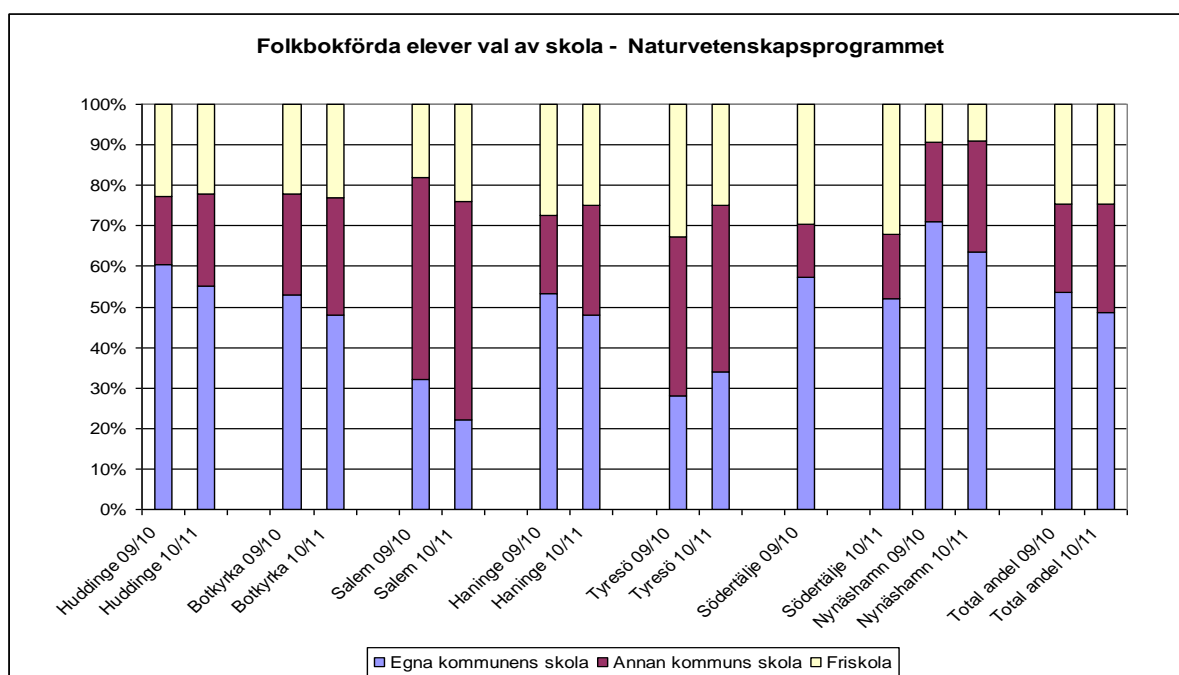
alla elever Södertörn. Det råder också en positiv stämning och sammanhållning på skolan. Tyresö avviker som tabellen visar.

De anser också i stor utsträckning att de får den extra hjälp de behöver. Av Haninges elever är det dock endast 56 % som anser att de får den extra hjälp de behöver.

Det skiljer sig väldigt mellan kommunerna vad eleverna svarat på frågan och de fått möjlighet att påverka arbetet på lektionerna. I Haninge anser endast 24 % att de fått vara med att påverka lektionerna medan 89 % av Nynäshamns elever anser att de fått vara med och påverka. Hur har eleverna tolkat frågorna?

På frågan om det är arbetsro på lektionerna skiljer det sig också mellan svaren, från att endast 20 % av Tyresös elever som anser att det är arbetsro till Salems elever där 95 % anser att det är arbetsro på lektionerna.

Folkbokförda elevers val av skola läsåren 2009/10 och 2010/11

Källa: Skolverket

Generellt har kommunerna tappat 5 % av sina egna naturvetarelever mellan läsåren 2009/10 och 2010/11. Eleverna har gått till andra kommuners gymnasieskolor. Andelen som går till Friskola ligger kvar på samma andel.

Naturvetareleverna är mer benägna att välja ett kommunalt alternativ före en friskola jämfört med andra program. Detta kan möjligen bero på att naturvetenskapsprogrammet är relativt kompetens- och teknikstarkt. Kommunerna har under den senaste tioårsperioden lagt ner mycket pengar på mer eller mindre avancerade naturvetenskapliga centrum när det gäller laborationsmöjligheter, IT-teknik etc. Vidare finns fler behöriga lärare inom den kommunala skolan.

Folkbokförda 20-åringar som är behöriga till Högskola

Grundläggande behörighet läsåren 2008/09 och 2009/10

	Egna kommunens skola	Annan kommuns skola	Friskola
NV 08/09			
Huddinge	91%	80%	95%
Botkyrka	95%	85%	95%
Salem	80%	100%	100%
Haninge	95%	70%	100%
Tyresö	100%	100%	100%
Södertälje	94%	100%	**
Nynäshamn	100%	**	**

Källa: Skolverket

	Egna kommunens skola	Annan kommuns skola	Friskola
NV 09/10			
Huddinge	91%	100%	95%
Botkyrka	88%	83%	83%
Salem	100%	94%	83%
Haninge	87%	93%	96%
Tyresö	95%	92%	93%
Södertälje	96%	83%	96%
Nynäshamn	100%	**	100%

Källa: Skolverket

Det som sticker ut vid jämförelser mellan åren är att Botkyrkas och Haninges elever på Naturvetenskapliga programmet i kommunens egna skolor har sänkt sin behörighet till högskolan. Av de elever som valt att gå i annan kommuns skola så har Huddinges och Haninges elever höjt sin behörighet med cirka 20 %. Eleverna som valt att gå i friskola har över lag sänkt sin behörighet till högskolan. Som vi har nämnt tidigare så har en skärpning av behörighet till högskolan skett för dem som har slutbetyg från 2010 och framåt vilket påverkar resultaten. Naturvetareleverna blir i betydligt högre grad än andra elever behöriga till högskolan.

Betygsgenomsnitt slutbetyg folkbokförda elever läsåren 2008/09 och 2009/10

	Egna kommunens skola	Annan kommuns skola	Friskola	Total
NV08/09				
Huddinge	15,8	14,7	16,9	16
Botkyrka	15,3	15,6	15,8	15,4
Salem	13,7	17,7	15,5	15,4
Haninge	15,9	14,5	16,6	15,9
Tyresö	17	16,3	17,5	16,8
Södertälje	15,4	14,8	16,5	15,7
Nynäshamn	15,1	**	**	15,2
** få elever				

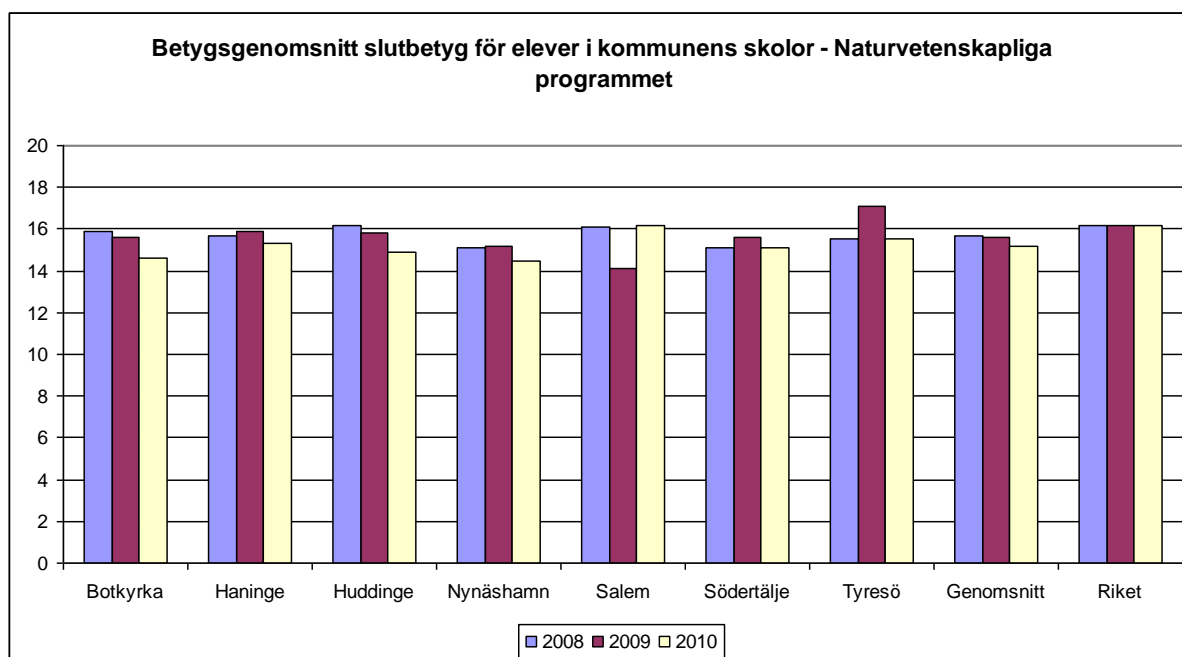
NV09/10	Egna kommunens skola	Annan kommuns skola	Friskola	Total
Huddinge	15,5	14,8	16,0	15,6
Botkyrka	15,1	15,2	16,0	15,3
Salem	16,7	16,6	16,7	16,6
Haninge	15,2	15,5	16,9	15,7
Tyresö	15,6	15,9	16,2	16,0
Södertälje	14,9	14,0	15,8	15,1
Nynäshamn	14,5	**	16,6	14,8
** få elever				

Källa: Skolverket

Det är endast Salem som har höjt sina betyg. Som vi har nämnt tidigare i rapporten så har Skolverket ändrat framräkningen av betygssnittet från år 2010 då utökade kurser inte längre får medräknas i slutbetyget. Det nya beräkningssättet tror vi påverkat betygssnittet negativt, dvs att de blir lägre.

Naturvetareleverna ligger ett drygt betygssteg över riksgenomsnittets slutbetyg. Det bidrar till att höja det enskilda kommungenomsnittet, särskilt tydligt blir detta i Huddinge som har en större andel naturvetare än andra Södertörnskommuner.

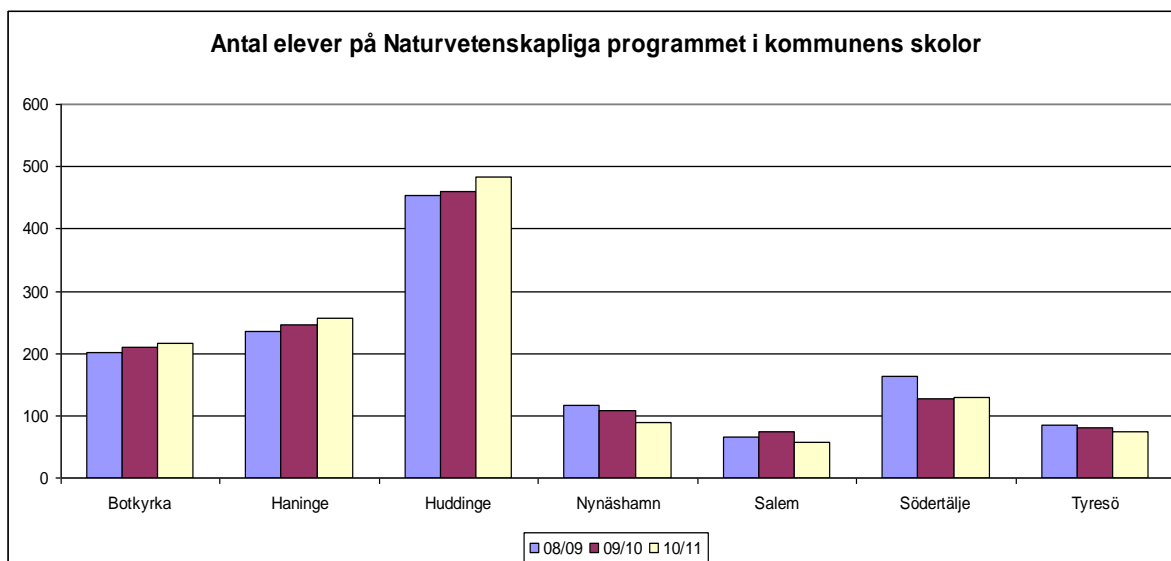
Betygssnittet av elever i huvudmannens skolor

Källa: Siris, Skolverket

Betygen har över lag blivit lägre under det sista året. Södertörnskommunernas skolor ligger 1.0 lägre i betygsgenomsnitt jämfört med Rikets naturvetare.

Antal elever på Naturvetenskapliga programmet

Källa: Siris, Skolverket

Totalt sett är det ungefär lika många elever som går på programmet dessa år. Botkyrka, Haninge och Huddinge ökar lite för vart år. Medan de mindre kommunerna Nynäshamn, Salem och Tyresö minskar lite för vart år. Södertälje har färre antal elever totalt sett men ligger kvar på samma nivå de två sista läsåren. Observera att Huddinge kommun har en mycket stor andel naturvetarelever på sina skolor.

Slutreflektion

Naturvetareleverna väljer oftare än andra elever kommunal skola. Betygsmässigt lyckas dock naturvetareleverna på friskolor tydligt bättre än naturvetare i kommunal regi. Vad detta beror på kan man spekulera i. Är friskolorna bättre på att bedriva naturvetenskaplig pedagogik och undervisning? Är eleverna som väljer friskola något mer motiverade och högpresterande? Eller är det helt enkelt enklare att få högre betyg i en friskola? Det vore intressant att kvalitetsstudera skillnaderna för att få en tydligare uppfattning om varför naturvetareleverna lyckas olika väl.

Det förefaller som om naturvetarprogrammet gestaltar sig mycket olika i våra Södertörnskommuner när det gäller trygghet och trivsel, arbetsro på lektionerna och elevernas uppfattning om stöd och positiv coaching.

Byggprogrammet

Elevenkät

Utvalda frågor från elevenkäten kommunens skolor läsåret 2010/11.

Siffrorna är inte helt jämförbara då svarsalternativen hos kommunerna inte är identiska samt att antalet svarsalternativ också skiljer sig. De flesta kommuner har fem alternativ varav Vet ej ingår, några kommuner har fyra svarsalternativ. Siffran som visas i tabellen är en sammanslagning av de två positiva svarsalternativen.

Elevernas omdömen – årskurs två

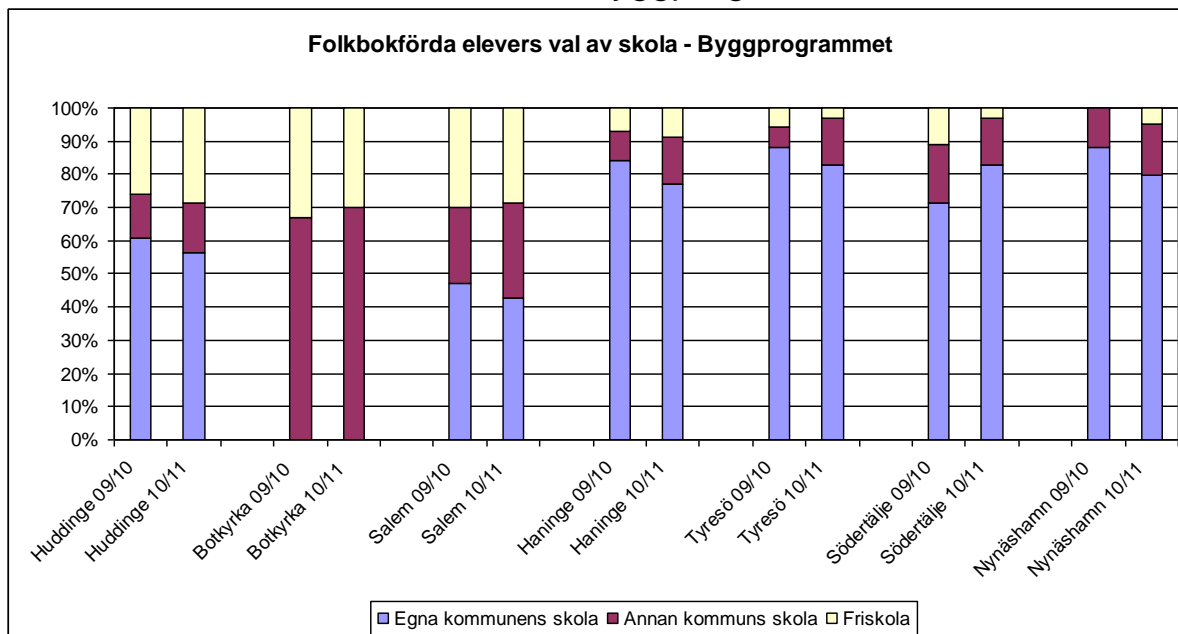
Byggprogrammet (%)	Botkyrka	Haninge	Huddinge	Nynäshamn	Salem	Södertälje	Tyresö
Det råder en positiv stämning och god sammanhållning i min skola		64	84	62	88	72	71
Det är arbetsro på lektionerna		32	50	62	76	57	42
Jag har fått möjlighet att påverka hur vi arbetar på lektionerna		23	49	69	82	59	50
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever		75	87	69	89	74	43
Jag får extra hjälp om jag behöver		75	78	85	88	71	65
Jag känner mig trygg på min skola		86	99	85	97	85	86

Även om eleverna känner sig trygga är resultaten generellt lägre än för t.ex. naturvetarelever. Mellan var tredje till var fjärde elev är inte tillräckligt nöjd med sin utbildning. Man kan inte rekommendera sitt gymnasieprogram, man har liten förmåga att påverka sin utbildning och i många fall upplever man att det inte råder en positiv stämning och god sammanhållning ute på skolorna

Riktigt illa blir det när gäller arbetsro på lektionerna samt möjlighet att påverka hur man arbetar på lektionerna. I flera kommuner tycker varannan byggelev att det finns tydliga brister i lärmiljön. Det är ju hemskt att hälften av eleverna upplever sin vardag i skolan utan tillfredsställande arbetsro och vi kan bara spekulera i vad detta får för konsekvenser när det gäller deras förutsättningar att möta arbetslivets krav och specialiseringar.

Vi vill särskilt lyfta fram Salems byggutbildning som i elevenkäten lyckats oerhört mycket bättre än flertalet Södertörnskommuner. Det kan finnas anledning för oss att närmare studera vad Salem gör rätt för att därigenom lyfta även övriga kommuners byggutbildningar.

Folkbokförda elevers val av skola - Byggprogrammet

Det är endast Södertälje kommun som har utökat andelen av sina egna elever på byggprogrammet. Över lag så har kommunerna tappat elever till andra kommunala skolor. Rörelsen till friskolorna är mer eller mindre oförändrad.

Generellt sätt är byggeleverna betydligt mer benägna att välja egen kommunal skola och man föredrar ett kommunalt alternativ framför friskola.

Folkbokförda 20-åringar som blir behöriga till högskolan från Byggprogrammet

Grundläggande behörighet läsåret 2009/10

BP 2009/10	Egna kommunens skola	Annan kommuns skola	Friskola	Total
Huddinge	70%	**	43%	66%
Botkyrka	0%	70%	92%	77%
Salem	100%	**	**	100%
Haninge	74%	**	**	76%
Tyresö	79%	**	**	80%
Södertälje	42%	100%	100%	63%
Nynäshamn	21%	**	0%	22%

Källa: Skolverket

Elevernas behörighet till högskolan varierar kraftigt mellan kommunerna. Även friskolornas resultat skiljer sig mycket. I statistik från Gymnasieintagningen visar det sig att Nynäshamn och Södertäljes kommunala byggprogram inte lika stort söktryck på sina byggprogram än andra kommuner. Därför blir intagningsgränsen lägre och de får ta in elever med låga betyg. Det förekommer även att obehöriga elever tas in på byggprogrammet (s.k PRIV-elever).

Det som är riktigt illa jämfört med läsåret 2008/09 är att andelen behöriga till högskolan minskat kraftigt. Idag blir generellt var tredje elev obehörig att jämföra med var femte elev föregående år. Detta är såklart alarmerande.

Återigen vill vi framhålla Salem som ett framgångsrikt alternativ. Där har man tvärtom höjt andelen behöriga till den häpnadsväckande siffran 100 %.

Betygsgenomsnitt slutbetyg folkbokförda elever läsåren 2008/09 och 2009/10

BP 2008/09	Egna kommunens skola	Annan kommuns skola	Friskola	Total
Huddinge	13,3	13,1	12,6	13,1
Botkyrka	.	11,8	12,1	11,9
Salem	10,4	**	**	10,7
Haninge	13,0	**	**	13,0
Tyresö	12,2	**	**	12,2
Södertälje	11,1	**	**	11,0
Nynäshamn	11,8	.	.	11,8

Källa: Nyckeltalsrapporten 2009, ** få elever

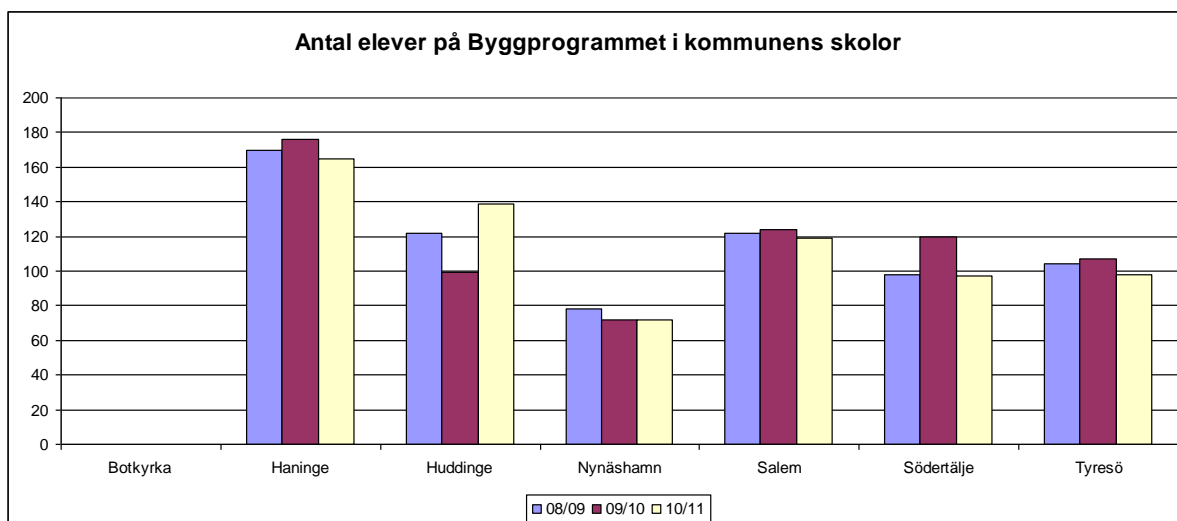
BP2009/10	Egna kommunens skola	Annan kommuns skola	Friskola	Total
Huddinge	12,8	**	10,3	12,2
Botkyrka	.	11,9	11,6	11,8
Salem	11,7	**	**	12,6
Haninge	11,7	**	**	11,9
Tyresö	12,5	**	**	12,4
Södertälje	10,2	10,3	11,4	10,4
Nynäshamn	9,9	**	.	9,7

Källa: Skolverket, ** få elever

Salem och Tyresös folkbokförda elever har höjt sina betyg något medan de andra eleverna har sänkt sina slutbetyg på byggprogrammet. Som vi nämnt tidigare så kan sänkningen av betygen år 2010 bero på ett nytt sätt för Skolverket att beräkna fram genomsnittsbetyg.

Det är naturligtvis inte bra att slutbetygen generellt rasar för byggprogrammet inom Södertörn. Förutom att vi snart ligger tre hela betygspoäng under riksgenomsnittet för gymnasieelever så måste man fråga sig hur väl rustade våra byggelever är för att möta en modern och utvecklad byggarbetsmarknad.

Antal elever på Byggprogrammet i kommunernas skolor

Källa: Siris, Skolverket samt Salems utbildningsförvaltning

Över dessa år har det varit 690-698 elever per läsår som har studerat på byggprogrammet på Södertörn. De flesta kommuner har tappat något medan Huddinge har ökat antalet elever på byggprogrammet.

Slutreflektion

Utvecklingen för byggprogrammet har varit tydligt negativ under sista året. Andelen behöriga och slutförklarade har minskat kraftigt. Elevenkäten visar på tydliga brister när det gäller arbetsmiljön, inflytande och nästan var tredje elev vill inte rekommendera sitt gymnasieprogram. Det finns flera faror om trenden inte genast förändras och förbättras. Förutom att fler elever riskerar utslagning kan man fråga sig hur näringslivet reagerar när de får ta emot elever under den obligatoriska arbetsförlagda utbildningen som sannolikt är svagt rustade för att klara av de komplicerade krav som är vardag i byggbranschen. Vi vill återigen rekommendera de olika huvudmännen att dels göra en omfattande analys av den egna verksamheten inom byggprogrammet samtidigt som det kan löna sig att snegla mot Salems utbildning och se på vilket sätt den eventuellt kan göra skillnad.

Hotell och Restaurangprogrammet

Elevenkät

Utvalda frågor från elevenkäten kommunens skolor läsåret 2010/11.

Siffrorna är inte helt jämförbara då svarsalternativen hos kommunerna inte är identiska samt att antalet svarsalternativ också skiljer sig. De flesta kommuner har fem alternativ varav Vet ej ingår, några kommuner har fyra svarsalternativ. Siffran som visas i tabellen är en sammanslagning av de två positiva svarsalternativen.

Elevernas omdömen – årskurs två

	Botkyrka	Haninge	Huddinge	Nynäshamn	Salem	Södertälje	Tyresö
Hotell och Restaurangprogrammet (%)							
Det råder en positiv stämning och god sammanhållning i min skola	100	77	50	100		58	
Det är arbetsro på lektionerna	64	51	50	72		16	
Jag har fått möjlighet att påverka hur vi arbetar på lektionerna	57	54	60	86		34	
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever	79	86	85	100		34	
Jag får extra hjälp om jag behöver	71	80	80	71		41	
Jag känner mig trygg på min skola	100	97	95	86		92	

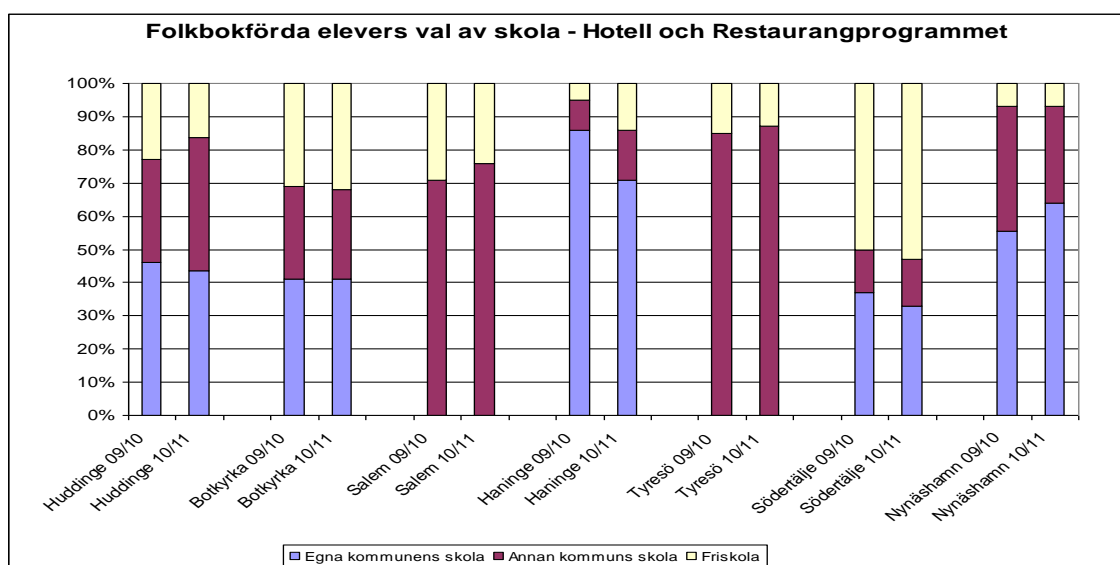
Det är få elever som läser detta program på Södertörn. Så det är svårt att utläsa några generella mönster i undersökningen. I årskurs två går det 10-43 elever per klass beroende på kommun. Därtill faller det nästan alltid bort några elever som inte svarar på enkäten.

Eleverna känner sig trygga på skolan, anser sig få extra hjälp och kan rekommendera sitt gymnasieprogram till andra elever. Det råder en positiv stämning på skolan anser många elever, Huddinge och Södertäljes elever är dock inte lika nöjda i denna frågeställning.

Vad gäller arbetsron på lektionerna varierar det mellan kommunernas elever.

Södertälje kommun processade ny gymnasieorganisation under tiden för elevenkäten. Programmet lyckades inte upprätthålla det pedagogiska ledarskapet fullt ut samt att elevgruppen var liten, 12 av 14 möjliga svar.

Folkbokförda elever som går på Hotell och Restaurangprogrammet

Eleverna väljer att i någon större omfattning gå på programmet i annan kommunal skola jämfört mellan åren. Inga större förändringar kan ses.

Folkbokförda 20-åringar behöriga till högskolan 2009/10

HR 09/10	Egna kommunens skola	Annan kommuns skola	Friskola	Total
Huddinge	39%	62%	85%	59%
Botkyrka	50%	75%	67%	61%
Salem	0%	**	**	83%
Haninge	67%	0%	**	65%
Tyresö	0%	44%	**	45%
Södertälje	58%	100%	96%	81%
Nynäshamn	**	**	**	100%

Källa; Skolverket

Eleverna lyckas i större utsträckning nå högskolebehörighet om de går programmet i annan kommunal skola eller friskola.

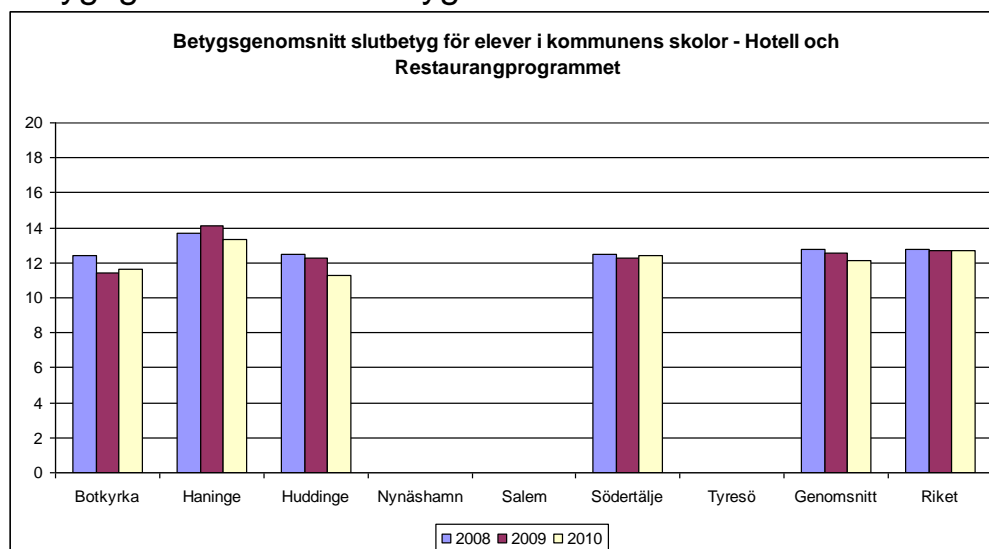
Betygsgenomsnitt slutbetyg folkbokförda elever läsåret 2009/10

H&R	Egna kommunens skola	Annan kommuns skola	Friskola	Total
Huddinge	10,98	12,37	13,36	12,10
Botkyrka	11,39	12,94	11,83	11,89
Salem	.	**	**	12,54
Haninge	13,54	**	**	13,36
Tyresö	.	12,49	**	12,96
Södertälje	11,26	14,78	14,57	13,28
Nynäshamn	**	**	**	13,40

Källa: Skolverket

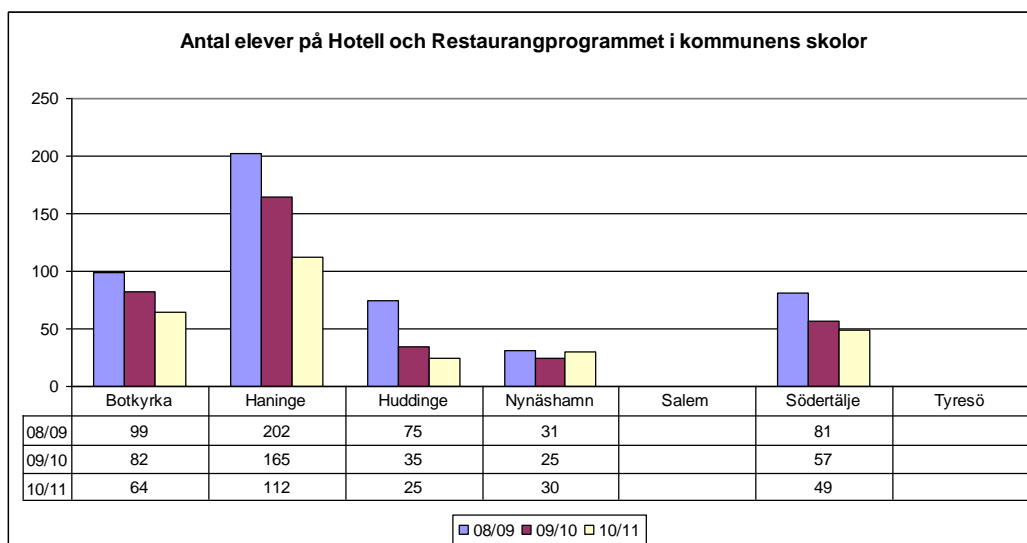
Samma slutsats som föregående tabell. Eleverna lyckas nå högre betyg i annan kommunal skola och friskola än om de går programmet i sin hemkommun.

Betygsgenomsnitt slutbetyg kommunens skolor

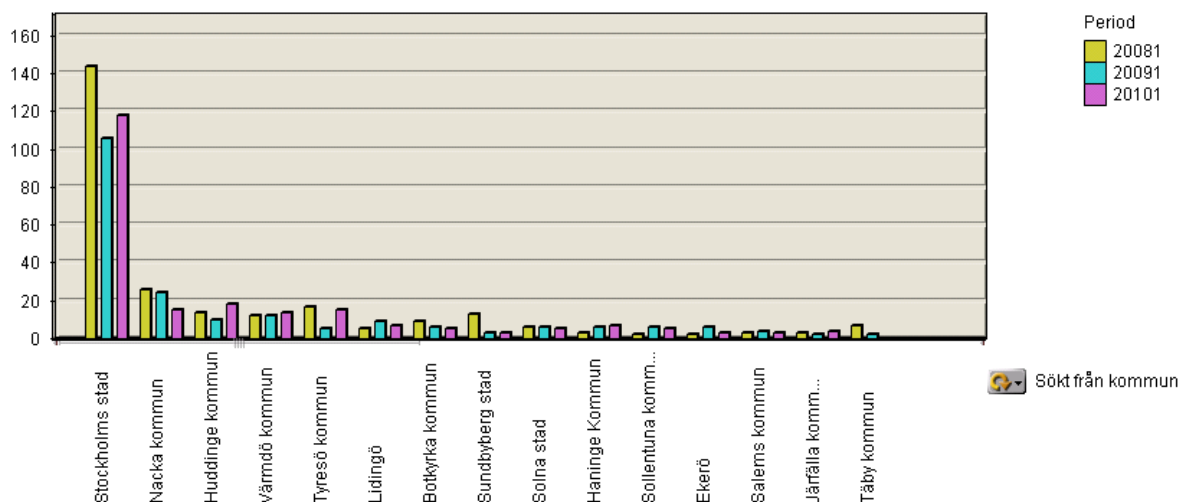
Källa: Siris, Skolverket

Antal elever på Hotell och Restaurangprogrammet i kommunernas skolor

Källa: Siris, Skolverket

Läsåret 2008/09 valde 488 elever en kommunal skola inom Södertörn. Läsåret 2010/11 har antalet sjunkit till 280 elever, en minskning med 43 %.

Källa: ksl.ist-analys

Stockholm Stad är den kommun som har flest elever på Hotell och Restaurangprogrammet. Läsåret 2010/11 går det cirka 123 elever på skolan som är folkbokförda på Södertörn. Genomsnittsslutbetyget 2010 var 12,9, vilket är högre än våra Södertörnskommuner.

Slutreflektion

Hotell och restaurangprogrammet har ett betydligt mindre elevunderlag än t.ex. naturvetenskapliga eller byggprogrammet varför det blir svårare att på ett säkert sätt dra slutsatser. Generellt kan det sägas att eleverna är relativt nöjda och lyckas bättre än eleverna på byggprogrammet även om det finns stor variation mellan Södertörnskommunerna.

Det mest alarmerande är flykten från programmet bara det senaste året har vi tappat fyra av tio sökanden till våra skolor. I praktiken dras vi med en stor överetablering när det lokaler, lärarresurser och infrastruktur. Elevbristen resulterar även i att flera huvudmän fyller på med obehöriga elever i klasserna vilket antagligen kommer att få konsekvenser för framtida resultat. Vi borde tillsammans se över utbudet och anpassa detta till efterfrågan.

Referenser:

http://ksl.ist-analys.com/QvPlugin/opendoc.htm?document=ksl/ksl_intag.qvw

http://siris.skolverket.se/pls/portal/ris.get_image?pin_dok_namn=gybet10_3

http://www.skolverket.se/statistik_och_analys/2.1862/2.4391/2.43